

HLA SA TEL

ZPRAVODAJ
MĚSTSKÉ
ČÁSTI
PRAHA 15

ČÍSLO
2018
ROČNÍK 24
NEPRODEJNÉ

2

WWW.PRAHA15.CZ

**ČESTNÁ OBČANSTVÍ
MČ PRAHA 15**
Představení stávajících
čestných občanů

**ČESKÁ MŠE
VÁNOČNÍ J. J. RYBY**
Ohlédnutí za koncertem
v katedrále sv. Víta

ZIMA
PRAZE 15 SLUŠÍ

Pohled na bývalý hostinec z roku 1980

... a takto vypadá někdejší hostinec
U posledního groše dnes.

U POSLEDNÍHO GROŠE A ZŘÍČENÝ MUSTANG

2. ČÁST

Druhý díl seriálu vytvořeného u příležitosti výročí 950 let Hostivaře je o hostinci na strategické pražské tepně. Je to historicky první hostivařský výčep hnaný kyselinou uhličitou. Policisté se v restauraci zabarikádovávali před opilými výtržníky i před pětistovkou sousedů. Zřítlo se zde americké letadlo Mustang, které restauraci U posledního groše jen o chlup minulo.

Před vybudováním Švehlovy ulice vedla nejpřímější cesta z Hostivaře do centra Prahy přes Záběhlce, Strašnice a Vinohrady silnicí účelově pojmenovanou Pražská. Silnice dodnes zčásti stojí, byť ona tepna ze současné Pražské uhýbala do Strašnické ulice. Svou dopravní výjimečnost dávno ztratila, zčásti Švehlovu kopíruje, zčásti s ní v Zahradním Městě splývá. Ovšem pokud po ní na počátku 20. století někdo z Hostivaře do Prahy vyrazil, musel nutně projít kolem posledního domu ve vsi, kterým byl hostinec. Jmenoval se příhodně – U posledního groše.

Dům dodnes kousek od křižovatky Pražské a Strašnické stojí, nízká budova s popisným číslem 113/55, byť hostinské činnosti se zde už přes půl století nikdo nevěnuje. Popravdě ani nevíme, jak dlouho se jí věnovali naši předkové. Jisté je, že historie sahá minimálně do 19. století, kupříkladu na jaře roku 1899 se zdejší hostinský pan Chudomel chlubil, že v hostinci „Na posledním groši“ má „první výčep piva pomocí kyseliny uhličitě v Hostivaři“. Pan výčepní měl na mysli směs s oxidem

uhličitým, tedy výčepní způsob, kterým by se, pravda, dnes už příliš nechlubil. Je to čepování piva nepříliš populární, protože při slabší výtoči se plyn v pivu rozpouští, a sytí ho tak přebytečnými „bublinkami“.

Na posledním groši.
První výčep piva pomocí kyseliny uhličitě v Hostivaři.
Tamtéž lze najmouti letní byt o 1 velkém pokoji. 4977
CHUDOMEL, hostinský.

Za císařství hostinec vedl pan Chudomel (Národní politika, 1899).

Je pravděpodobné, že právě populární hostinec dal vzniknout místnímu názvu Na Groši. Restaurace měla skutečně strategickou pozici. Dům patřil Oldřichu Vonkovi, nájemcem hostince byl tehdy pan Jan Erazím, po něm A. Pospíšil.

Podobně jako v dalších restauracích Na Budíně, U Milionu nebo U Invalidy se i zde ve třicátých letech scházeli v Hostivaři početní členové Národního sjednocení, zejména jeho mladší členové. Nebyli to však tito radikálové, kteří se zde postarali o takřka akční filmovou scénu. Odbočme pro tentokrát od vlasteneckých sbírek a slavností k odvrácené straně místních tancovaček.

V zimě 4. ledna 1936 probíhala U posledního groše taneční zábava a vládla dobrá nálada, když před půlnocí do hostince přišla asi patnáctičlenná skupina alkoholem značně posilněných mladíků

z jiného podniku. Hostinský pan Pospíšil hned viděl, že je zle. Přesto před rozjeté mladíky postavil objednaná piva a jednoho z číšníků poslal rychle na policejní stanici. Jak sám později řekl: „Sám jsem si vyklidit hospodu netroufal, protože mladíků bylo víc než mého personálu, a kromě toho byli pěkně v ráži.“

Četníci za chvíli dorazili pod velením inspektora Bělky, jenže chlapci se uniformou rozhodně nezalekli. Začala rvačka, zatím spíše postrkovaná, během níž policisté nejdřívejší rváče z hostince jednoho po druhém doslova vynesli. Skupina ale vzala hostinec útokem, vysadila dveře a ty skončily v zahrádce. Dobová zpráva nám říká:

Pohled na Poslední groš na konci druhé světové války a místo dopadu letadla.

20. duben 1945, vedle Groše hoří sestřelené letadlo poručíka O'Connella.

„Jeden z mladíků vrhl se na strážníky a horlivými výkřiky podněcoval bojechtivost ostatních. Ti, vidouce nadšení kamarádovo, šli za ním jako jeden muž. A opět nastala bitka...”

Jenomže tentokrát už nešlo o strkanici, policisté vytáhli obušky, chlapci posbírali kameny a vytrhali latě z plotu. Začala téct krev a strážníci museli přesile chtít nechtě ustoupit do hostince, kde se zabarikádovali. Bojem povzbuzení mladíci začali demolovat okolní plot a zahradu, přičemž četníkům i hostinskému posílali nadávku za nadávku a slibovali další pomstu. Nakonec od táhli, nicméně události tím nekončily.

Veřejnou potupu si četnický sbor pochopitelně nenechal líbit, sedm mladíků ze skupiny bylo bezpečně identifikováno sousedy nebo strážníky samotnými, druhý den si pro ně policisté došli a odvedli je na stanici. To už o boji věděla celá Hostivař a lidé se u policejní strážnice začali srocovat. Události však nabraly poněkud nečekaný směr. Výslechy trvaly celé odpoledne a příbuzní zatčených mladíků znervózňeli. Kolemjdoucí a sousedy přesvědčili, že je zde pácháno policejní násilí, a brzy takřka pět stovek lidí obklopilo policejní stanici. Nejradikálnější se dožadovali okamžitého propuštění chlapců. Strážníci zavolali do Prahy pro posilu, přičemž se plně ozbrojili. Končila všechna legrace. Zdálo se, že neškodná tanečnická nakonec skončí mnohem horším krveprolitím než několika modřinami a šrámy z noční rvačky. Naštěstí zbraně a posily nakonec dav přinutily k rozchodu, aniž kdo hodil onen první a v dané chvíli jistě i fatální kámen. Mladíci putovali v antonu na Pankrác a rychle ztráceli bojového ducha.

U soudu chlapci svorně tvrdili, že si nic nepamatují a že se do hostince dobývali jen a jen proto, aby zaplatili svou útratu. Aby prý hostinský neměl škodu. Tak to bylo, slavný soude, a ne jinak. „Opravdu, jsou to u nás divné poměry, když občan nesmí býti ani pořádný, poctivý a vykonati všechno, co je jeho povinností jako takového! Ještě ho za jeho dobrou vůli zavřou!“ Tak ironizovala zdůvodnění mladíků Národní politika. Dobrá vůle stála hlavního iniciátora bitky Antonína Musila osm měsíců v těžkém žaláři, ostatní dostali mírnější tresty.

Nevíme, zda snad právě tato zábavová bitka nakonec hostinského Pospíšila od Posledního groše vyhnala, koncem třicátých let se zde o dobrou náladu hostů staral jiný hostinský, pan Václav Kopejsa.

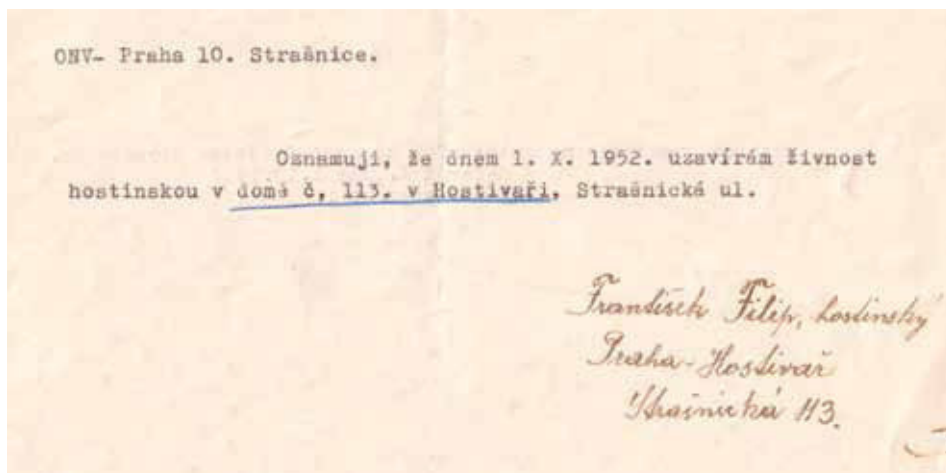
To už začala válka a hostinec U posledního groše vytvořil kulisy ještě k jedné známé místní události. Nechybělo totiž mnoho a hostinec zmizel z povrchu i s domem – jen pár metrů vedle něj se zřítilo americké letadlo. Spadlo sem během osvobozování Prahy na jaře 1945. Letadla útočila na strategické pozice v německých rukou. Nádraží v Hostivaři bylo právě oním strategickým místem, kde stály důležité lokomotivy. O život šlo všem, Němcům, Čechům i Američanům. Při opakovaných náletech v březnu a dubnu 1945 bylo zde i v sousedních Horních Měcholupech několik lokomotiv zničeno (letadla měla rozkaz nad vlakem nejprve opakovaně zakroužit, aby civilisté měli čas utéct, díky čemuž bylo skutečně málo obětí na životech). Při posledním náletu se ale zájem letadel zaměřil i na prostor německé obrany soustředěné v prostoru Na Groši. 20. dubna 1945 došlo k bitvě a po leteckém souboji se na pole vedle hostince zřítil stroj poručíka Francise J. O'Connella. Pilot se v poslední chvíli stihl katapultovat a byl posléze zajat. Situaci pro starší číslo Hlasatele popsal pan Vratislav Kdýr, rodák z Hostivaře, který tehdy ležel s angínou doma a havárii pozoroval:

„Na obloze jsem spatřil pomoci slunečních paprsků stříbřitě se lesknoucí trupy amerických stíhaček. Jejich poklidný let, při němž se pod letadly objevovaly temné obláčky, svědčící zprvu o nepřesné střelbě flaku, se po chvíli změnil v hloubkový útok dvou či tří mustangů na německou baterii protiletadlových kanónů na návrší Na Groši. Pak na ně krátce zaútočily německé stíhačky. Letecká bitva proběhla velice rychle a poměrně nízko nad zemí. Následoval spirálovitý pád sestřeleného mustanga a seskok katapultovaného pilota na padáku.“

Letadlo se tedy zřítilo a na místě shořelo. Pro fanouškovské webové stránky Letecká badatelna zaznamenal další vzpomínku tehdy devítiletý Zdeněk Moravec ze Záběhlic: „Bylo to na zastávce autobusu městské linky č. 101 zvané Na Groši. Trosky letounu ležely na jedné straně ulice a motor byl vytržen z trupu a odhozen do příkopu na straně druhé. Samozřejmě přiblížit jsme se příliš nemohli, neboť tam hlídali němečtí vojáci. Jeli jsme tedy pro krmení na louku. Při kosení otec objevil část letadla, která se oddělila od stroje ještě před dopadem na zem. Bylo to pravděpodobně stabilizační křídélko dlouhé asi dva metry a široké asi 50 cm, vytržené s částmi závěsů. Byli jsme objevem vzrušeni, a tak jsme ho naložili na dno vozíku, na to kupu trávy a uháněli domů. Uložili jsme ho do sklepa. Po skončení války jsme tuto válečnou trofej obložili mohylou z kamení a vztýčili tak na zahradě památku na válku a utrpení lidí.“

I takových událostí byl svědkem hostinec U posledního groše, kde se před válkou jedlo, pilo, tancovalo a slavilo. Bohužel nepřežil éru komunistického znárodnování, dle posledních zpráv hostinský František Filip ukončil živnost k datu 1. října 1952. Dům však dodnes ve Strašnické ulici stojí. A popravdě z něj jeho starobylý hostinský charakter přímo dýchá.

● Lukáš Berný

František Filip zavřel podnik v říjnu 1952.